

**Kohtuasi C-24/21 P**

**Eelotsusetaotlus**

**Saabumise kuupäev:**

14. jaanuar 2021

**Eelotsusetaotluse esitanud kohus:**

Tribunale ordinario di Pordenone (Pordenone esimese astme kohus, Itaalia)

**Eelotsusetaotluse kuupäev:**

4. jaanuar 2021

**Hageja:**

PH

**Kostjad:**

Regione Autonoma Friuli Venezia Giulia

Direzione centrale risorse agroalimentari, forestali e ittiche – Servizio foreste e corpo forestale della Regione Autonoma Friuli Venezia Giulia

---

[...]

**TRIBUNALE DI PORDENONE (PORDENONE ESIMESE ASTME KOHUS, ITAALIA)**

**tsiviilkolleegium**

Kohus [...] tegi järgmise

**KOHTUMÄÄRUSE**

tsiviilasjas [...]

**PH [...]**

**- hageja -**

*versus*

**REGIONE AUTONOMA FRIULIE VENEZIA GIULIA [...];**

**Direzione centrale risorse agroalimentari, forestali e ittiche – Servizio foreste e corpo forestale della Regione Autonoma Friuli Venezia Giulia [...];**

**- kostjad –**

Ese: Vastulause rahatrahvi määramise korraldusele [...].

### **KOHTUOTSUSE PÕHJENDUS**

Friuli-Venezia Giulia maakonnale – pärast 8. mai 2020. aasta määrust Direzione centrale risorse agroalimentari, forestali e ittiche – Servizio foreste e corpo forestale della Regione Autonoma Friuli Venezia Giulia (põllumajandusliku toidutööstuse-, metsa- ja kalaressursside keskjuhatuse – Friuli-Venezia Giulia autonoomse maakonna metsateenistus ja -amet, Itaalia) – kätte toimetatud kaebusega vaidlustas PH oma nimel ja füüsilisest isikust ettevõtjana tegutseva In Trois omaniku ja seadusliku esindajana rahatrahvi määramise korralduse nr 070440/2019 (mis väljastati pärast 11. augusti 2015 rikkumise tuvastamist), millega teda kohustati Friuli-Venezia Giulia maakonna seaduse nr 5/2011 (Legge Regionale FVG n. 5/2011) artikli 2.1 rikkumisest tulenevalt maksma 5000 eurot.

Friuli-Venezia Giulia maakond ja hiljem keskjuhatuse astusid menetluse [...], vaidlustades sisuliselt kaebuse põhjendatuse.

[...] see kohus [lk 2] pidas vajalikuks esitada enne kohtuvaidluse sisulist arutamist Euroopa Liidu Kohtule eelotsusetaotluse.

[...] [*esialgsed vastuväited, mis on ainult riigisiseses kohtumenetluses asjassepuutuvad*]

Euroopa Kohtule eelotsusetaotluse esitamise kohta märgitakse järgmist.

ELTL artikli 267 kohane eelotsusetaotlus võimaldab liikmesriigi kohtul esitada Euroopa Liidu Kohtule (edaspidi „Euroopa Kohus“) küsimuse Euroopa õiguse tõlgendamise või kehtivuse kohta ja see on põhimehhanism, mis tagab Euroopa Liidu õiguse ühetaolise tõlgendamise ja kohaldamise kõikides liikmesriikides.

Liikmesriigi kohus teeb otsuse Euroopa Kohtule eelotsusetaotluse esitamise kohta (Euroopa Kohtu 16. detsembri 2008. aasta kohtuotsus C-210/06, Cartesio; Euroopa Kohtu 21. juuli 2011. aasta kohtuotsus C-104/10, Kelly), samas kui pooled võivad esitada liikmesriigi kohtule üksnes küsimuse, paludes Euroopa Kohtu sekkumist (Euroopa Kohtu 3. juuli 2014. aasta kohtuotsus C-19/14, Talasca).

Välja arvatud siis, kui tegemist on viimase astme kohtuga, on liikmesriigi kohtul igas menetlusetapis, mida ta sobilikuks peab, vabadus (Euroopa Kohtu

11. septembri 2014. aasta kohtuotsus C-112/13, A vs. B jt) esitada Euroopa Kohtule kõik eelotsuse küsimused, mida ta otsuse tegemiseks vajalikuks peab.

Sama [sätestatakse] „Soovitused siseriiklikele kohtutele eelotsuse taotlemiseks“ (2019/C 380/01) punktis 12 [...] [lk 3] [...] [viidatud normi tekst].

Käesoleval juhul määras haldusasutus PH-le sanktsiooni maakonna seaduse nr 5/2011 artikli 2.1 alusel „Erimeetmed tavapäraselt ja mahepõllunduslikult kasvatatava maisi kultuuridesse GMODE tahtmatu sattumise vältimiseks“ (mis võeti vastu maakonna seaduse nr 15/2014 artikli 2 lõigu 26 punktiga a), milles sätestatakse: „Eesmärgiga vältida GMODE tahtmatut sattumist tavapäraselt ja mahepõllunduslikult kasvatatava maisi kultuuridesse välistatakse Friuli-Venezia Giulia territooriumil, mida iseloomustavad viljelussüsteemid ja põllumajandusettevõtte struktuurid, mis võivad mõjutada muundatud ja muundamata taimede segunemise taset, geneetiliselt muundatud maisi kasvatamine vastavalt komisjoni 13. juuli 2010. aasta soovitusel 2010/C200/01 suuniste kohta samaaegse viljelemise riiklike meetmete väljatöötamiseks, et vältida GMODE tahtmatut sattumist tavapärastesse ja mahepõllunduskultuuridesse, paragrahvis 2.4 ette nähtud võimalusele. Geneetiliselt muundatud maisi kasvatamise eest määratakse rahaline haldussanktsioon 5000 eurot kuni 50 000 eurot, mida kohaldab maakonna metsaameti pädev teenistus“.

Komisjoni 13. juuli 2010. aasta soovitusel 2010/C200/01 paragrahvis 2.4 „Meetmed GMODE kasvatamise keelamiseks suurel territooriumil („GM vabad piirkonnad“)“ nähakse ette: „Piirkondlikud erinevused, näiteks kliimatingimused (mis mõjutavad tolmlejade aktiivsust ja lenduva õietolmu liikumist), topograafia, viljelussüsteem ja külvikorrad või põllumajandusettevõtte struktuur (k.a piirnevad struktuurid, nt hekid, metsad, harimata maa ja põldude ruumiline paiknemine) võivad mõjutada GM taimede ja tavapäraste ja mahepõllunduskultuuride segunemise taset ning meetmeid, mida on vaja GMODE teistesse taimedesse tahtmatu sattumise vältimiseks. Teatavatel majanduslikel ja looduslikel tingimustel võivad liikmesriigid kaaluda võimalust keelata GMODE kasvatamine suurel osal oma territooriumist, et vältida GMODE tahtmatut sattumist tavapärastesse ja mahepõllunduskultuuridesse. Sellise keelu puhul peavad liikmesriigid näitama, et nende piirkondade puhul oleks muudest meetmetest jäänud väheks piisava puhtuse taseme saavutamiseks. Lisaks peavad sellised piiravad meetmed olema oma eesmärgiga (st tavapäraste ja mahepõllundustootjate teatavate vajaduste kaitse) proportsionaalsed“.

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. märts 2001. aasta direktiivi 2001/18 geneetiliselt muundatud organismide tahtliku keskkonda viimise kohta ja nõukogu direktiivi 90/220/EMÜ kehtetuks tunnistamise kohta artiklis 26a sätestatakse: „1. Liikmesriigid võivad võtta asjakohaseid meetmeid, et vältida GMODE tahtmatut sattumist muudesse toodetesse. 2. Komisjon kogub ja kooskõlastab ühenduse ja riikide tasandil tehtud uurimustest saadud teavet, jälgib üheaegse esinemisega seotud arenguid liikmesriikides ning töötab teabele ja

*jälgimistulemustele tuginedes välja suunised geneetiliselt muundatud, tavapäraste ja mahepõllumajanduskultuuride [lk 4] samaaegseks viljelemiseks“.*

Nõukogu direktiivi 2002/53/EÜ ühise põllumajandustaimesorvide kataloogi kohta, mida on muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. septembri 2003. aasta määrusega (EÜ) nr 1829/2003, artikli 16 lõikes 1 sätestatakse: „*Liikmesriigid tagavad, et alates artiklis 17 osutatud avaldamisest ei kohaldata käesoleva direktiivi kohaselt või käesoleva direktiivi põhimõtetele vastavate põhimõtete kohaselt heaks kiidetud sortide seemne suhtes mingeid sordiga seotud turustuskitsendusi“.* Direktiivi artiklis 17 sätestatakse: „*Komisjon avaldab liikmesriikide saadetud teabe alusel ja kohe pärast kõnealuse teabe saamist Euroopa Ühenduste Teataja C-seerias pealkirja all "Ühine põllumajandustaimesorvide kataloog" nimekirja kõikidest sortidest, mille seemne ja paljundusmaterjali suhtes ei kohaldata artikli 16 kohaselt mingeid turustuskitsendusi [...]*“.

Friuli-Venezia Giulia maakond kinnitab, et ta võttis maakonna seaduse nr 5/2011 (Legge Regionale n. 5/2011) vastu selleks, et tagada direktiivi (EL) 2001/18 artiklis 26a ja 13. juuli 2010. aasta soovitusel väljendatud põhimõtte kohaldamine, rõhutades, et artikkel 2.1, milles sätestatakse meetmed maisikultuuride samaaegseks viljelemiseks, võeti maakonna seaduse nr 15/2014 artikli 2 lõigu 26 punktiga a vastu pärast Euroopa Kohtu 6. septembri 2012. aasta otsust ja Euroopa Kohtu 8. mai 2013. aasta määrust ja pärast seda, kui Itaalia riigi suhtes alustati ELi positiivse hinnangu järgselt EU Pilot menetlust.

Siinkohal tuleb märkida, et kohtuasja pooled ei ole eitanud, et MON 810 võib ELi siseselt vabalt turustada, vaid et – viidatud maakonna seaduse nr 5/2011 tähenduses – ei või seda kogu Friuli-Venezia Giulia maakonna territooriumil kasvatada.

Euroopa Kohus oli erinevat õigusküsimust puudutavas kohtuasjas C-542/12 8. mail 2013. aastal tehtud määruses seisukohal, et: „[...] *esitatud küsimustele tuleb vastata, leides, et liidu õigust tuleb tõlgendada nii, et selliste geneetiliselt muundatud organismide nagu maisi MON 810 sortide kasvatamisele ei või kohaldada siseriiklikku loamenetlust, kui nende sortide kasutamine ja turustamine on lubatud määruse nr 1829/2003 artikli 20 alusel ning kui need sordid on kantud direktiivis 2002/53 ette nähtud ühisesse põllumajandustaimesorvide kataloogi. Direktiivi 2001/18 artiklit 26a tuleb tõlgendada nii, et see ei luba liikmesriigil keelata selliste geneetiliselt muundatud organismide kasvatamist oma territooriumil põhjendusega, et siseriikliku loa andmine kujutab endast samaaegset meetet geneetiliselt muundatud organismide muudesse kultuuridesse tahtmatu sattumise [lk 5] vältimiseks“ (punkt 33).*

Terviklikkuse huvides tuleb märkida, et komisjoni 3. märtsi 2016. aasta rakendusotsusega kehtestati maisi MON 810 kasvatamise keeld kogu Itaalia territooriumil (artikkel 1: „*Geneetiliselt muundatud maisi (Zea mays L.) MON 810 kasvatamine keelatakse käesoleva otsuse lisas loetletud territooriumidel“*, I lisa

punktis 8 viidatakse Itaaliale). See otsus võeti vastu siiski pärast PH-le ette heidetud ja käesoleva kohtuasja esemeks olevat rikkumist, kuivõrd rikkumise tuvastamise protokoll kuupäevaks on 11. august 2015.

Kõike eelnevat arvestades tõusetub PH esitatud hagi nõuet (vaidlustatud meetme tühistamine) ja nõude alust (liidu ja riigisisese õiguse erinevate sätete rikkumine) arvestades küsimus, kas keeld, mis on kehtestatud maakonna seaduse nr 5/2011 artiklis 2.1, millega sätestatakse samaaegse viljelemise meetmed, mis väljenduvad keelus kasvatada Friuli-Venezia Giulia maakonna territooriumil MON 810 maisiliike, on direktiivi 2001/18 korraga kooskõlas või vastuolus, arvestades ka määrust 1829/2003 ja soovitus 2010/C200/01 täpsustatud osas.

Samuti tõusetub küsimus, kas geneetiliselt muundatud MON 810 tüüpi maisi, mille turustamine näib olevat ELi siseselt endiselt lubatud, kasvatamise keeld võib olla samaväärne meede, mida mõistetakse kui „*mis tahes meedet, mis takistab otseselt või kaudselt, tegelikult või tõenäoliselt toodete liikmesriikide vahelist turustamist*“ (Euroopa Kohtu 11. juuli 1974. aasta otsus (8/74), Dassonville), mis on seega vastuolus ELTL artiklitega 34, 35 ja 36.

Järelikult peetakse eelnevalt nimetatud konkreetsetel põhjustel vajalikuks esitada Euroopa Liidu Kohtule resolutiivosas viidatud eelotsuse küsimused.

Käesolev menetlus peatatakse kuni Euroopa Liidu Kohtu eelotsuse tegemiseni.

### ESITATUD PÕHJENDUSTEST LÄHTUDES

Esitatakse ELTL artikli 267 alusel

Euroopa Liidu Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

- „1. Kas keeld, mis on kehtestatud Friuli-Venezia Giulia maakonna seaduse nr 5/2011 artiklis 2.1, millega sätestatakse samaaegse viljelemise meetmed, mis väljenduvad keelus kasvatada Friuli-Venezia Giulia maakonna territooriumil MON 810 maisiliike, on direktiivi 2001/18 korraga kooskõlas või vastuolus, arvestades ka määrust 1829/2003 ja soovitus 2010/C200/01 täpsustatud osas;
2. kas kõnealune keeld on samaväärne meede ja seega vastuolus ELTL artiklitega 34, 35, ja 36?“

[...] [lk 6] [...]

Pordenone, 4. jaanuar 2021

[...]